

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
SILVIO MELI**

Seduta tal-25 ta' Ottubru, 2012

Citazzjoni Numru. 2327/1999/1

Carmen Zammit

vs

Jason Delia

I-Qorti,

Rat ic-citazzjoni fuq indikata datata l-25 t'Ottubru, 1999, li permezz taghha wara li l-attrici ppremettiet sintetikament is-segwenti:

1. Illi l-konvenut Delia, kien investa lill-attrici Zammit bil-vettura tieghu numru DAN – 443 fl-14 ta' Frar, 1998, fi Triq Hompesch, il-Fgura, u konsegwenza tal-istess feriha u kkagunalha d-danni derivanti;
2. Illi dan l-incident awtomobilistiku kien dovut ghat-traskuragni, negligenza, imperizja w inosservanza tar-regolamenti da parti tal-konvenut;

Kopja Informali ta' Sentenza

Talbet lil din il-qorti biex il-konvenut jghid ghalix m'ghandux:

- i. Jigi dikjarat li dan l-incident kien unikament sehh htija tal-konvenut Delia;
- ii. Jigu likwidati d-danni sofferti mill-attrici konsegwenza tal-istess incident, okkorrendo bin-nomina ta' periti;
- iii. Jigi kkundannat ihallas id-danni likwidati minnu kkagunati lill-istess attrici fuq indikata;
- iv. Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra ufficcjali ta' Mejju, 1998;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet datata t-28 ta' Jannar, 2000, li permezz taghha l-konvenut sintetikament eccepixxa s-segwentanti:

1. Illi t-talbiet attrici huma nfondat fil-fatt u fid-dritt stante li hu ma jahti xejn ghall-incident de quo;
2. Illi mhux minnu li l-attrici sofriet xi danni konsegwenza ta' l-incident in dizamina;

Ezaminat ix-xhieda mismugha minn din il-qorti diversament preseduta;

Ezaminat id-dokumenti esebiti;

Ezaminat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-abbli rapprezentanti legali tal-attrici datata t-22 ta' Lulju, 2010;

Semghet it-trattazzjoni orali finali tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet;

Ikkunsidrat:

Illi l-fatti li taw lok ghall-procedura odjerna jistghu jigu sintetikament elenkati bil-mod segwenti:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Illi waqt li l-attrici kienet qed taqdi d-doveri taghha bhala surgent fil-Korp tal-Pulizija meta fil-lejl ta' bejn it-13 u l-14 ta' Frar, 1998, marret tinvestiga rapport ghalix instemghet l-*"alarm"* tal-*"Hompesch Bakery"*, il-Fgura, hi u taqsam Triq Hompesch biex tmur lura fil-vettura tas-servizz, intlaqtet f'saqajha l-leminja minn vettura li baqghet sejra u ma waqfitx;
2. Illi skont l-ufficcjali l-ohra tal-Pulizija li ma l-attrici kienu wkoll qed jaqdu d-doveri taghhom dak il-hin jirrizulta assodat is-segwenti:
 - i. Illi dawn il-membri tal-Korp tal-Pulizija kienu sejrin lura biex jaqsmu t-triq u jmorru fil-vettura taghhom;
 - ii. Illi qabel ma qassmu t-triq de quo " ... it-triq kienet *"clear"*, (ara fol 15);
 - iii. Illi meta raw il-vettura misjuqa mill-konvenut waqfulha biex tghaddi izda *"f'daqqa u l-hin ghal xi raguni li ma nafx x'kienet, is-sewwieq ta' din il-vettura kiser ghal fuqna"*, (ara fol 15);
 - iv. Illi nonostante li t-triq kienet minghajr l-ebda traffiku iehor din il-vettura misjuqa mill-konvenut rifset sieq il-leminja ta' l-attrici u konsegwenza tal-istess " ... ghajtet ghajta ...", (ara fol 15) u wara ma setghetx timxi u kellha zzomm ma' xi hadd, (ara fol 24);
 - v. Illi peress li nonostante li l-konvenut kien intimat biex jieqaf, dan telaq minn fuq il-post b'velocita` u kellhom ikunu l-membri tal-Iskwadra Mobbli li jintercettawh;
3. Illi wara li flimkien mal-kollegi taghha marret l-Ghassa ta' Rahal Gdid, hi xorta kienet kostretta tfittex ghajnuna medika u kellha tittiehed l-isptar ftit wara;

Ikkunsidrat:

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi skont il-konvenut fuq indikat il-fatti minnu esposti jistghu jigu sintetikament esposti bil-mod segwenti:

1. Illi dak il-lejl tal-incident kien qed isuq il-vettura in dizamina tal-marka Mini Minor li fiha kien hemm tmien (8) persuni, (ara fol 108);

2. Illi hekk kif qabez il-mina ta' Hompesch u dahal fi Triq Hompesch jikkonferma li ra l-pulizija;

3. Illi baqa' ghaddej mill-istess triq u meta waqqaf il-vettura tieghu biex inizzel wiehed mill-passiggieri li kellu, twaqqaf mill-pulizija;

4. Illi l-konvenut u x-xhieda tieghu jsostnu li l-vettura misjuqa mill-konvenut kienet qed tinstaq b'velocita` minima – “ahna bqajna ghaddejjin bil-mod” – (ara fol 125, ara wkoll fol 109);

Ikkunsidrat:

Illi rigwardanti l-velocita` tal-vettura in dizamina ghandu jinghad li jezistu zewg verzjonijiet konfliggenti, senjatament:

i. Dik tal-Pulizija: il-vettura kienet qed tigi misjuqa b'velocita`;

ii. Dik tal-konvenut: il-vettura kienet qed tigi misjuqa bil-mod;

Illi ghalhekk in difett ta' prova cara u skjaccanti jew ta' cirkostanza probatorja ndipendenti fir-rigward, xejn aktar min hekk ma jista' jinghad fir-rigward;

Ikkunsidrat:

Illi pero` jibqa' l-fatt oggettiv li konsegwenza tal-assjem cirkostanzjali fuq dedott, l-attrici spiccat intrifset mill-vettura in dizamina;

Illi f'dan ir-rigward jinghad sintetikament is-segwenti:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Illi minn “X-ray” ta’ sieq l-attrici mehud ffit wara l-incident de quo irrizulta li “ ... kien hemm ksur f’wahda mill-ghadmiet tas-sieq ezattament il-“*fifth metatarsal*”, (ara fol 101);

2. Illi rrizulta wkoll li tghawwget l-ghaksa tal-attrici li tant kienet severa li nqalghet bicca mill-ghadma, (ara fol 103);

Ikkunsidrat:

Illi jirrizulta li fil-hin tal-incident Triq Hompesch kienet imdawwla tajjeb, (ara fol 38);

Ikkunsidrat:

Illi nonostante l-verzjonijiet kontrapposti rigwardanti l-velocita` li biha kien qed isuq il-konvenut jirrizulta sintetikament:

1. Illi t-triq in dizamina kienet imdawwla tajjeb;
2. Illi t-triq de quo kienet minghajr traffiku jew ostakoli ohra;
3. Illi l-vettura misjuqa mill-konvenut kellha d-doppju tal-passiggieri li tista’ normalment takkomoda;
4. Illi l-konvenut u shabu kienu qed jirritornaw id-dar wara serata ta’ divertiment fejn jirrizulta li l-istess konvenut jammetti li xorob xejn anqas minn tmien (8) fliexken birra qabel ma saq, (ara fol 114);
5. Illi l-attrici u l-kollegi taghha kienu qed jaqdu dmirijiethom biex jiprotegu l-inkolumita` tac-cittadin;

Ikkunsidrat:

Illi rigward id-danni sofferti mill-attrici ghandu jinghad li l-attrici jidher li tindirizza biss il-perjodu li konsegwenza tal-incident de quo kienet kostretta tirtira mix-xoghol u spiccat minghajr salarju;

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi skont ix-xhieda u dokumenti pprezentati jirrizulta sintetikament is-segwenti:

1. Illi l-attrici kienet kostretta ma tidholx ghax-xoghol ghall-perjodu bejn Frar sa Awwissu 1998;
2. Illi jidher li s-salarju mensili minnha perceptit kien ta' tlett mija u tnejn u sittin Lira Maltin, (LM362.00);
3. Illi ghalhekk id-danni de quo jikkoncernaw il-perjodu ta' sitt (6) xhur u nofs, ekwivalenti ghal elfejn, tlett mija u tlieta u hamsin Lira Maltin, (LM2,353.00), ekwivalenti ghal hamest elef, erba' mija u wiehed u tmenin Ewro u centezmu, (€5,481.01);

Ikkunsidrat:

Illi mill-assjem kollu tal-fatti kif fuq sintetikament esposti ghandu jirrizulta sintetikament pacifiku s-segwenti:

1. Illi l-ammont ta' tmienja (8) minn nies f'vettura mhux konducibbli biex jghin lill-konducent ta' vettura jzomm dik l-attenzjoni minnu dovuta meta jkun qed jassumi dik ir-responsabbilita` li tigi meta wiehed isuq vettura;
2. Illi di piu`, l-antecedenti ghall-istess, li kien qed jiddeverti u li xorob ammont konsiderevoli ta' birra qabel ma beda jsuq, zgur li ma jikkontribwix biex l-isess konducent konvenut ikollu dawk il-kwalitajiet mehtiega biex jassumi tali responsabbilita` gravi li jsuq vettura;

Ikkunsidrat:

Illi ghandu ovvju li dan l-assjem fattwali fuq sintetikament espost ma jikkontribwix biex il-konducent in dizamina jkollu dik il-kapacita` riflessiva tant necessarja fis-sewqan;

Illi n-nuqqas t'ostakoli fit-triq de quo; id-dawl tajjeb tal-istess triq, u n-nuqqas ta' traffiku fiha kollha kienu fatturi li setghu jghinu lill-konvenut jevita l-incident in dizamina;

Illi pero`, c-cirkostanzi kollha tal-kaz jindikaw li l-konvenut ma kienx qed izomm dak il-*“proper lookout”* tant necessarju ghall-inkolumita` tal-istess konducent u tal-utenti l-oħra tat-triq;

Illi f'dan ir-rigward ir-rikjam tal-abbli rapprezentant legali tal-attrici ghas-sentenza tal-**Qorti tal-Appell Schembri noe vs Casolani datata d-9 ta' Gunju, 2005** hi tassew pertinenti u ghalhekk qed jigi ribadit is-segwenti:

i. Illi jinkombi fuq is-sewwieq ta' vettura li juza attenzjoni partikolari;

ii. Illi tali sewwieq ghandu jirregola l-velocita` biex jipprevjeni ghall-imprevist, u jevita li jkun konfrontat min ostakoli b'mod imprevist;

Illi kif jindikaw bi kjarezza **Clerk and Lindsell** fil-ktieb **“Torts”** (Sweet and Maxwell, 2000):

“The personal rule is that the vehicle should be driven at a speed which enables the driver to stop within the limits of his vision particularly having regard to ... the time during which he is driving and the state of the road”;

Illi ghalhekk l-attenzjoni tal-konducent hi kondizzjoni *sine qua non* li ghandu josserva ghaliex kif gie ritenut fis-sentenza **Il-Pulizija vs Debattista, Qorti tal-Appelli Kriminali, datata s-26 ta' Mejju, 2004**:

“Keeping a proper lookout means more than looking straight ahead – it includes awareness of what is happening in one's immediate vicinity. A motorist should have a view of the whole road from side to side and in the case of a road passing through a built up area, of the pavements on the side of the road as well”;

Illi tenut kont tal-assjem tas-suespost din il-qorti:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Tiddikjara li l-incident de quo li sehh fi Triq Hompesch, il-Fgura, fl-14 ta' Frar, 1998, sehh unikament tort u htija tal-konvenut Jason Delia;
2. Tillikwida d-danni sofferti mill-attrici Carmen Zammit fl-ammont ta' elfejn u tlett mitt Lira Maltin u tlieta u hamsin centezmu, (LM2,353.00), ekwivalenti ghal hamest elef, erba' mija u wiehed u tmenin Ewro u centezmu, (€5481.01);
3. Tikkundanna lill-imsemmi konvenut Delia biex ihallas l-ammont likwidat fil-paragrafu precedenti lill-attrici Zammit;
4. Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet legali dovuti minn Mejju, 1998, kontra l-imsemmi konvenut Delia;

Onor. Imhalledf Silvio Meli

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----